

Riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans

Framställan från socialnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans godkänns enligt bilaga till utlåtandet.
2. Socialnämnden ges delegation att utarbeta anvisningar för informationsdelning i staden avseende anmälningar till Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) och polis.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Handläggning av insatsen personlig assistans regleras i riktlinjerna för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. Socialförvaltningen har uppmärksammat behov av att arbeta fram särskilda riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen som ett komplement till riktlinjerna för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. Riktlinjerna innehåller anvisningar för utredning, dokumentation, genomförande och uppföljning och syftar till att ge stadsdelsnämnderna stöd och vägledning i det angelägna arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen. Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen i de individuella bedömningar som alltid ska göras och är tillämpliga oavsett var i socialtjänstens organisation frågor om personlig assistans enligt LSS för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning aktualiseras.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret är positiva till förslaget till nya riktlinjer.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ser positivt på att socialförvaltningen har arbetat fram riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är positiv till förslaget gällande stadsövergripande riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans och anser att det är en viktig och prioriterad fråga.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är huvudsakligen positiv men anser att förslaget till nya riktlinjer kan medföra mer administration och därmed ökad arbetsbelastning.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag är positiv till de förslag som lyfts i de nya riktlinjerna. Den personliga assistansen är en av de mest betydelsefulla insatserna för personer med omfattande funktionsnedsättning. Insatsen är viktig för den enskilde och det finns många engagerade och seriösa anordnare av assistans. Det har dock under många år framkommit att det också förekommer oseriösa anordnare och felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen.

I Stockholms stad är det respektive stadsdelsnämnd som ansvarar för handläggning av personlig assistans. Storleken på enheterna som handlägger insatser för personer med funktionsnedsättning varierar liksom hur handläggningen av personlig assistans är organiserad. Även antal aktuella assistansärenden varierar mellan stadsdelsnämnderna. Detta gör att erfarenheten av att handlägga personlig assistans varierar mellan stadens handläggare. Arbetet med att upptäcka och utreda felaktigheter och misstänkt fusk inom den personliga assistansen ligger på varje enskild stadsdelsnämnd och det saknas gemensamma rutiner för hur detta arbete kan utformas och genomföras. Mot bakgrund av detta är det min sammantagna bedömning att det finns ett behov av stadsövergripande riktlinjer som kan vara ett stöd i stadsdelsnämndernas arbete med att motverka felaktiga utbetalningar.

Bilaga

Bilaga - Riktlinjer Motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans. KS 2023/1333-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Som socialförvaltningen påpekar finns det ingenting som hindrar att en ställföreträdare samtidigt arbetar som personlig assistent. Om en assistansberättigad som är beviljad personlig assistans har en god man eller förvaltare, och det ingår i ställföreträdarens uppgifter att bevaka rätt och/eller sörja för person, ska

ställföreträdaren bevaka att assistansen är av god kvalitet. Ställföreträdaren ska i dessa fall också bevaka att den enskilde får assistans i den omfattning som stadsdelsnämnden har beviljat. Det kan även ligga i ställföreträdarens ansvar att intyga att den tidsredovisning som lämnas till stadsdelsnämnden är riktig.

Här borde lagstiftaren ändra lagen då det är orimligt att en ställföreträdare utövar tillsyn över sig själv, den ställföreträdare som ska bevaka att den personliga assistansen är av god kvalitet är alltså i en del fall den som också utför själva assistansen. Dessutom ska denna person vara den som också intygar att tidsredovisningen angående utförandet av tjänsten är riktig – här finns i och med det risk för oegentligheter.

Angående sekretess mellan en stadsdelsnämnd och Överförmyndarförvaltningen poängterar socialförvaltningen att socialtjänsten inte har någon tillsynsfunktion när det gäller gode män och förvaltare men att om ställföreträdaren inte fullgör sitt uppdrag kan det finnas behov av att anmäla till överförmyndaren att den enskilde behöver en ny företrädare. Rättsläget uppges dock vara oklart gällande om bestämmelsen enligt 15 § 6 LSS möjliggör detta.

Vi ser vikten av att denna otydlighet i lagen rätas ut. Från överförmyndarens tillsynsperspektiv skulle det vara till gagn om socialtjänsten lämnar de uppgifter som kan vara lämpliga för överförmyndaren att känna till, särskilt om det finns skäl att tro att en ställföreträdare är olämplig. Av denna anledning bör staden noggrant följa upp frågan om uppgiftsutlämningen.

Slutligen vill vi understryka vikten av att det genomförs regelbunden övergripande tillsyn i tillägg till riktlinjer för att upptäcka felaktigheter i ett tidigt skede. Att förhindra systematisk välfärdsbrottslighet som riskerar att drabba några av samhällets mest utsatta individer måste vara en prioriterad uppgift för staden.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 10 april 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Jonas Nilsson (alla M) och Jan Jönsson (L) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Socialnämnden har till kommunfullmäktige hemställt om att godkänna förslaget till riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans samt att ge socialnämnden i delegation att utarbeta anvisningar för informationsdelning i staden avseende anmälningar till IVO och polis.

Arbetet med att ta fram de föreslagna riktlinjerna har skett i samarbete med social- och skoljuridiska enheten vid stadsledningskontorets juridiska avdelning och en arbetsgrupp med representanter från tre stadsdelsnämnder.

Bakgrund till riktlinjerna

Socialnämnden har uppmärksammat behov av att utarbeta särskilda riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom insatstypen personlig assistans enligt 9§ 2 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). De föreslagna riktlinjerna ska utgöra ett komplement till riktlinjerna för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning.

Det finns många seriösa anordnare av assistans, men det förekommer också oseriösa anordnare och felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen. Personlig assistans räknas som en av riskbranscherna för ekonomisk brottslighet och det finns en utbredd problematik där assistansersättning används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte. En av anledningarna till detta är att det till skillnad från andra insatser som ges med stöd av LSS är den assistansberättigade själv som tecknar avtal med anordnaren om att utföra den personliga assistansen, vilket medför att kommunerna inte har samma möjligheter att vidta åtgärder mot en assistansanordnare som när kommunen själv upphandlar och tecknar avtal med utförare.

Två huvudtyper av assistansbedrägerier kan urskiljas. Den ena är simulantfallet där den enskilde överdriver eller låtsas ha ett hjälpbehov. Den andra är utnyttjandefallet där den enskilde i regel har ett reellt hjälpbehov, men används som ett brottsverktyg för att få assistansersättning.

Då handläggningen av ansökningar avseende personlig assistans utreds vid stadsdelsnämnderna är också ansvaret för arbetet med att upptäcka och utreda felaktiga utbetalningar varje enskild stadsdelsnämnds och det saknas stadsgemensamma rutiner för hur detta arbete kan utformas och genomföras. Behovet av stöd från socialnämnden med att ta fram rutiner för hur kontroller kan genomföras inom området lyftes av stadsdelsnämnderna i samband med den granskning som genomfördes av stadsrevisionen 2020 som gällde den interna kontrollen av köp av personlig assistans enligt LSS utförd av externa utförare. Stadsrevisionens granskning visade att den interna kontrollen inte var helt tillräcklig.

Riktlinjerna

De föreslagna riktlinjerna innehåller anvisningar för utredning, dokumentation, genomförande och uppföljning och syftar till att ge stadsdelsnämnderna stöd och

vägledning i arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen.

Vikten av att stadsdelsnämnderna har väl fungerande rutiner för kontroll så att felaktigheter, oavsett orsak, snabbt kan uppmärksammas och förebyggas framhålls.

I riktlinjerna föreslås också en modell för hur information kan delas mellan stadsdelsnämnderna. Den modell som föreslås syftar till en samordning i staden som möjliggör att misstanke om oegentligheter hos en assistansanordnare kan delges övriga stadsdelsnämnder. För att möjliggöra informationsdelningen är det socialnämndens bedömning att information behöver meddelas via socialnämnden (socialförvaltningen), som i sin tur kan sprida informationen vidare till övriga stadsdelsnämnder. Berörda stadsdelsnämnder kan sedan överväga om fördjupade kontroller ska genomföras med anledning av informationen.

Handläggningsprocessen

De föreslagna riktlinjerna ger en detaljerad redogörelse för vilka kontroller som kan genomföras under handläggningsprocessen.

Syftet med dessa kontroller är att så långt det är möjligt säkerställa att det blir rätt från början och att stadsdelsnämnderna ska kunna agera tidigt vid indikationer på risk för felaktiga utbetalningar.

När det gäller hembesök tydliggörs till exempel vilka befogenheter kommunen har att i utredningssyfte träffa den enskilde som ansöker om en insats samt möjligheten till hembesök.

Andra delar gällande handläggningsprocessen som lyfts är vikten av kommunikering även vid bifall till ansökningar, tidsbegränsning och ändringsförbehåll avseende beslut om personlig assistans.

Sekretess

Gällande sekretess redogörs för bestämmelser om uppgiftsskyldighet, möjlighet att inhämta uppgifter, nödvändigt utlämnande, information om vissa begångna brott, förundersökningssekretess hos socialtjänsten, partsinsyn hos socialtjänsten samt sekretess för att skydda anmälaren.

Riktlinjerna redogör bland annat för i vilka fall kommuner kan lämna ut uppgifter till myndigheter. Exempel på sådana situationer är när det kan antas att en uppgift i folkbokföringen om en person som är eller har varit folkbokförd är oriktig eller ofullständig och om det finns anledning att anta att assistansersättning används för annat än köp av personlig assistans eller kostnader för personliga assistenter.

Riktlinjerna redogör också för hur en stadsdelsnämnd ska agera om nämnden har gjort en polisanmälan i relation till om information ska lämnas till den enskilde då förundersökningssekretess kan gälla.

Det tydliggörs också att socialtjänstsektessen endast omfattar uppgifter om enskildas personliga förhållanden och att uppgifter om privata anordnare därmed inte omfattas av socialtjänstsektessen om de inte avslöjar några uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Stadsdelsnämnderna har därmed möjlighet att informera varandra när det finns kännedom om en oseriös anordnare så länge den enskildes identitet inte röjs.

Anmälningar och/eller underrättelser till andra myndigheter

I detta avsnitt beskrivs processen för att göra anmälningar och/eller underrättelser till andra myndigheter såsom Försäkringskassan, IVO, Skatteverket och polisen.

Det tydliggörs vilka lagrum som är tillämpliga och vilka formkrav som finns.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 november 2023 följande.

1. Socialnämnden godkänner för egen del förslaget om bilagda riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans och hemställer till kommunfullmäktige att godkänna förslaget.
2. Socialnämnden beslutar för egen del att föreslå att kommunfullmäktige ger socialnämnden delegation att utarbeta anvisningar för informationsdelning i staden avseende anmälningar till IVO och polis och hemställer till kommunfullmäktige att godkänna förslaget.
3. Under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt förslag ger socialnämnden delegation till socialförvaltningen att utarbeta anvisningar för informationsdelning i staden avseende anmälningar till IVO och polis och till förvaltningschefen att teckna dessa.
4. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), Andrea Hedin m.fl. (M) och Kristin Jacobsson (C), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Den personliga assistansen är en av de mest betydelsefulla insatserna för personer med omfattande funktionsnedsättning som tillkom genom lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Insatsen är viktig för den enskilde och det finns många engagerade och seriösa anordnare av assistans. Det har dock under många år framkommit att det också förekommer oseriösa anordnare och felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen.

I Stockholms stad är det respektive stadsdelsnämnd som ansvarar för handläggning av personlig assistans. Storleken på enheterna som handlägger insatser för personer med funktionsnedsättning varierar liksom hur handläggningen av personlig assistans är

organiserad. Även antal aktuella assistansärenden varierar mellan stadsdelsnämnderna. Detta gör att erfarenheten av att handlägga personlig assistans varierar mellan stadens handläggare. Arbetet med att upptäcka och utreda felaktigheter och misstänkt fusk inom den personliga assistansen ligger på varje enskild stadsdelsnämnd och det saknas gemensamma rutiner för hur detta arbete kan utformas och genomföras. Mot bakgrund av detta är det förvaltningens sammantagna bedömning att det finns ett behov av stadsövergripande riktlinjer som kan vara ett stöd i stadsdelsnämndernas arbete med att motverka felaktiga utbetalningar. Det är enligt förvaltningen av stor vikt att detta arbete så långt det är möjligt genomförs på samma sätt oberoende av vilken stadsdelsnämnd som ansvarar för ärendet. Den handlingsplan som beslutats av socialnämnden visar att det finns ett behov av att tydliggöra vilka befogenheter en kommun har att kontrollera och utreda eventuellt felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen. Vidare framgår att det kan finnas behov av att föra statistik över antalet anmälningar som görs till bland annat IVO och Polismyndigheten för att få en bild av hur vanligt förekommande problematiken med fusk och oegentligheter inom den personliga assistansen är.

Det är viktigt att det finns gemensamma rutiner för utbetalning och kontroller i Stockholms stad. Detta är framför allt viktigt för likställigheten i staden men även för att, så långt det är möjligt, förhindra brott och felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen. Förvaltningens bedömning är att kontroller behöver vara en naturlig del av handlägningsprocessen för att så långt det är möjligt säkerställa att det blir rätt från början. Att staden har fungerande rutiner för att upptäcka och motverka fusk och brottslighet får dock inte leda till att alla som har personlig assistans misstänkliggörs vilket framhålls i förslaget till riktlinjer. Stadsdelsförvaltningarna måste dock vara uppmärksamma på att det kan förekomma oseriösa anordnare och oegentligheter inom assistansen. Välfärdsbrott riskerar inte bara att påverka staden ekonomiskt. Det kan även handla om att enskilda brukare drabbas genom att de inte får den hjälp de behöver eller att det stöd de får inte är av god kvalitet.

Felaktiga utbetalningar behöver inte alltid bero på brottslighet eller medvetet fusk utan kan också handla om faktiska misstag i rapportering, bristande kunskap hos enskilda brukare och/eller företrädare samt brister i handlägningsprocessen. Förvaltningen bedömer därför att det är viktigt att enskilda brukare och företrädare får tydlig och likvärdig information om vilka rättigheter, men även skyldigheter, som finns kopplat till personlig assistans.

Som en del i arbetet med att motverka välfärdsbrott i staden är det förvaltningens bedömning att information om oseriösa anordnare behöver samordnas mellan stadsdelsnämnderna. Det är angeläget med samordning i staden så att misstanke om brist i en stadsdelsnämnd kan göras känd även i andra stadsdelsnämnder. Förvaltningen förslår därför att om en stadsdelsnämnd har gjort en polisanmälan eller en anmälan till IVO ska denna information delas till övriga stadsdelsnämnder via socialnämnden genom socialförvaltningen.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden ges i uppdrag att utarbeta anvisningar för hur informationsdelningen ska gå till. Om socialförvaltningen samordnar informationen möjliggör det för staden att föra statistik över antal polisanmälningar och anmälningar till IVO kopplat till felaktiga utbetalningar och välfärdsbrott.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar inom såväl personlig assistans som övriga välfärdstjänster är högt prioriterat. De föreslagna riktlinjerna ligger väl i linje med kommunfullmäktiges mål 3.6 - Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser. Stadsledningskontoret anser att riktlinjerna ger en grundlig genomgång av vilka regler som gäller vid handläggning av ansökningar, sekretessbestämmelser mm.

Stadsledningskontoret konstaterar att en av de arbetsgrupper som arbetar fram riskprofiler inom kraftsamlingen mot välfärdsbrott arbetar med områden personlig assistans, och där ser stadsledningskontoret att dessa riktlinjer kan vara ett stöd i arbetet.

Framförallt vill stadsledningskontoret framhålla att det är mycket positivt med en modell för att kunna samordna och dela information gällande eventuella misstankar om oegentligheter hos assistansanordnare.

I tjänstutlåtandet från socialnämnden framhålls att om socialförvaltningen samordnar informationen möjliggör det för staden att föra statistik över antal polisanmälningar och anmälningar till IVO kopplat till felaktiga utbetalningar och välfärdsbrott vilket stadsledningskontoret ser som mycket positivt då det in dagsläget inte finns tillförlitliga uppgifter över detta. Stadsledningskontoret ser vidare att det är positivt att uppgifterna finns samlade på socialförvaltningen och ser behov av liknande uppgifter gällande andra insatstyper inom socialtjänstens område.

Stadsledningskontoret kan emellertid konstatera att flera delar av den information som finns i riktlinjerna gällande handlägningsprocess och sekretessbestämmelser borde vara allmängiltiga för handläggning och hantering inom socialtjänstens område.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 februari 2024 följande.

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Gustav Johansson (M) anmäler jäv och deltar inte i genomgång och beslut i ärendet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 4 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning ser positivt på att socialförvaltningen har arbetat fram riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans. Förvaltningen menar att allt stöd för att motverka felaktiga utbetalningar är välbehövligt och kan stärka det viktiga arbetet mot minskad brottslighet inom välfärden. Eftersom arbetet med att på olika sätt motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans kan vara av känslig karaktär är det också extra viktigt med tydliga riktlinjer kring hur ett sådant arbete bör gå till.

Förvaltningen noterar att innehållet i de framtagna riktlinjerna i stort överensstämmer med innehållet i de rutiner kring att motverka felaktiga utbetalningar som förvaltningen sedan tidigare har arbetat fram men att riktlinjerna har en annan bredd och är ett mer informativt dokument. En styrka med de framtagna riktlinjerna anser förvaltningen vara att de kan bidra till att stärka den systematiska samordningen över staden.

Förvaltningen ser positivt på riktlinjernas möjligheter till att bidra till ett mer säkert och likställt arbete med att motverka felaktiga utbetalningar inom assistans i staden.

Jämställdhetsanalys

Enligt socialtjänstrappport 2022 var det marginellt fler män än kvinnor som erhöll personlig assistans år 2022, vilket innebär att något fler män än kvinnor kan komma att beröras av eventuellt arbete enligt kontroller och bedömning beskrivna i riktlinjerna. I övrigt bedöms själva riktlinjerna vara könsneutrala.⁵

Barnrättsperspektiv

Personlig assistans enligt LSS är en insats som kan ges till barn eller till vårdnadshavare med barn. Vid alla aktiviteter som avser arbete för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans och där barn berörs, måste barnets bästa beaktas.

Tillgänglighet

Socialnämndens råd för funktionshinderfrågor ställer sig i socialförvaltningens tjänsteutlåtande SOF 2023/476 positiva till alla åtgärder som kan leda till att

kriminellt agerande inom assistansverksamhet kan begränsas eller stoppas. Rådet belyser samtidigt att det på grund av funktionsnedsättning, missförstånd, okunskap eller slarv kan förekomma att enskilda inkommer med felaktiga underlag och att det i sådana fall inte bör betraktas som en handling med kriminellt uppsåt.⁶

Förvaltningen menar att det är en viktig synpunkt som understryker betydelsen av att företrädare till, eller enskilda personer som beviljas beslut om assistansersättning får stöd och tillräckligt med information, anpassad efter den enskildes behov, för att på så sätt minska riskerna för felaktigheter i underlagen som ligger till grund för ersättningen.

Förvaltningen ser att de framtagna riktlinjerna kan bidra till att stävja de så kallade utnyttjandefallen i vilka personer med funktionsnedsättning och som har behov utnyttjas och inte får sina behov tillgodosedda.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 februari 2024 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget gällande stadsövergripande riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans och anser att det är en viktig och prioriterad fråga. Den personliga assistansen är en av de mest betydelsefulla insatserna för personer med omfattande funktionsnedsättning. Insatsen är av stor betydelse för den enskilde och det finns många seriösa och pålitliga assistansanordnare. Trots detta har det blivit tydligt att det också förekommer oseriösa anordnare och felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen som vi behöver vara uppmärksamma mot.

Det är viktigt att det finns gemensamma rutiner för utbetalning och kontroller i Stockholms stad för att uppnå likställighet. Kontroller behöver vara en naturlig del av handlägningsprocessen för att så långt det är möjligt säkerställa att det blir rätt från början. Förvaltningen ställer sig dock frågande om en översyn och revidering av befintliga riktlinjer- Riktlinjer för handläggning av insatser enligt SoL och LSS till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning har övervägts under arbetets gång? En integrering av det viktiga arbetet för att motverka felaktig utbetalningar inom personlig assistans i huvudriktlinjerna skulle underlätta och minimera eventuella upprepningar samt öka tydligheten kring användningen av riktlinjerna. Det kan dessutom finnas ett behov av att se över befintlig riktlinje som är antagen i sin ursprungliga version 2002 och reviderad av kommunfullmäktige februari 2012.

Att staden har väl fungerande rutiner för att upptäcka och förebygga fusk och brottslighet får inte resultera i att de som nyttjar personlig assistans blir föremål för allmän misstänksamhet. Denna aspekt betonas även i nya föreslagna riktlinjerna.

Angående den föreslagna modellen för informationsdelning mellan stadsdelsnämnderna vid misstanke om brist hos oseriösa anordnare stödjer förvaltningen förslaget. Att centralisera samordningen genom socialförvaltningen är effektivt för att säkerställa att relevant information når samtliga stadsdelsnämnder.

Förvaltningen vill slutligen lyfta fram att hanteringen av de nya föreslagna riktlinjerna kan innebära ökade administrativa arbetsuppgifter, såsom utökad kontroll av tidrapporter och fakturor samt fördjupade kontroller vid behov. Det kan utifrån detta finnas behov att se över hur handläggningen av personlig assistans är Remiss av förslag till riktlinjer för att motverka felaktiga utbetalningar inom personlig assistans organiserad och om det finns behov av andra funktioner än de vi har idag.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 februari 2024 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens bedömning är att riktlinjerna utgör ett stöd för handläggningen av utbetalningar för personlig assistans. Förvaltningen är positiv till samverkan över staden utifrån att Kungsholmen har få ärenden och andra förvaltningar med fler ärenden har djupare kunskap och mer erfarenhet. Vilket är värdefullt för förvaltningen vid frågor och förvaltningen är positiv till att socialförvaltningen ska samordna kontakten kring detta. Det är också positivt att det finns ett tillämpningsnätverk med särskild fokus på personlig assistans i staden.

Förvaltningen ser att de nya riktlinjerna kan medföra mer administration och därmed ökad arbetsbelastning men gör bedömningen att det är viktigt att få syn på denna typ av brottslighet. Förvaltningen granskar redan i dagsläget tidrapporter och andra underlag och uppfattningen är att det oftast är i sin ordning. Det är positivt att de nya riktlinjerna är tydliga och att samverkan i staden ökar så möjligheterna att upptäcka oegentligheter blir större genom en bredare kunskap och kompetens.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), Andrea Hedin m.fl. (M) och Kristin Jacobsson (C)

Som förvaltningen påpekar finns det ingenting som hindrar att en ställföreträdare samtidigt arbetar som personlig assistent. Om en assistansberättigad som är beviljad personlig assistans har en god man eller förvaltare, och det ingår i ställföreträdarens uppgifter att bevaka rätt och/eller sörja för person, ska ställföreträdaren bevaka att assistansen är av god kvalitet. Ställföreträdaren ska i dessa fall också bevaka att den enskilde får assistans i den omfattning som stadsdelsnämnden har beviljat. Det kan även ligga i ställföreträdarens ansvar att intyga att den tidsredovisning som lämnas till stadsdelsnämnden är riktig.

Här borde lagstiftaren ändra lagen då det är orimligt att en ställföreträdare utövar tillsyn över sig själv, den ställföreträdare som ska bevaka att den personliga assistansen är av god kvalitet är alltså i en del fall den som också utför själva assistansen. Dessutom ska denna person vara den som också intygar att tidsredovisningen angående utförandet av tjänsten är riktig – här finns i och med det risk för oegentligheter.

Angående sekretess mellan en stadsdelsnämnd och Överförmyndarförvaltningen poängterar förvaltningen att socialtjänsten inte har någon tillsynsfunktion när det gäller gode män och förvaltare men att om ställföreträdaren inte fullgör sitt uppdrag kan det finnas behov av att anmäla till överförmyndaren att den enskilde behöver en ny företrädare. Rättsläget uppges dock vara oklart gällande om bestämmelsen enligt 15 § 6 LSS möjliggör detta.

Vi ser vikten av att denna otydlighet i lagen rätas ut. Från överförmyndarens tillsynsperspektiv skulle det vara till gagn om socialtjänsten lämnar de uppgifter som kan vara lämpliga för överförmyndaren att känna till, särskilt om det finns skäl att tro att en ställföreträdare är olämplig. Av denna anledning bör förvaltningen noggrant följa upp frågan om uppgiftsutlämningen.